

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

Tractatus II. In I. Præceptum De Fide, Spe, Charitate, Religione, & Peccatis
oppositis

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1711

Sectio III. Modus & Regulæ reconciliationis cum inimicis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59952](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59952)

352 *Tract. II. In I. Præcept. Decal. Cap. II.*
munionis? *¶* Omnino urgendus es, saltem
amicè salutando, vel alloquendo inimicum expe-
riri, id enim Charitas suadet. Et, siquidem
cè respondeat, lucratus es inimicum tuum, mi-
no tuo solatio: si secus, deinceps excusaberis,
ta prædicta.

SECTIO III.

Modus & Regule reconciliationis cum inimicis.

SUMMARIUM.

36. *Ex Regula I. à D. Chrysoft. data pro reconciliatione
cum inimico à te offenso: sunt hæc notanda.*
37. *Si inimicitia fuit tantum interna, requiritur
interna solum reconciliatio:*
38. *II. Si verò ex inimicitia alterum læssi exteriori
verbo, vel factò, teneberis ad reconciliationem
que externam.*
39. *III. Veniam verò petere ab inimico læso vel offenso
tunc solum necesse est, quando aliud remedium
modus commodus non occurrit.*
40. *IV. E duobus mutuo se offendentibus, vel inimicis
his, reconciliationem petere, vel procurare
prius ille, qui prius, vel gravius offendit.*
41. *Regula II. inimico te offendenti, quantumlibet offe-
sus vel læsus sis, teneris sub mortali*
42. *I. Ad veram & sinceram reconciliationem.*
43. *II. Internam simul, & externam.*
44. *III. Si is veniam petat. Non tamen statim, sed
oportune.*
45. *IV. Ac salvâ justitiâ, & jure tuo.*
46. *Regula III. Quando quis ulterius teneatur se cum inimi-
co reconciliare?*
47. *Regula IV. pro Confessariis inimicorum an, & quan-
do eos absolvere possint.*

REGU

REGULA I.

Pro reconciliatione cum inimico à te offenso.

Regula optimè traditur à D. Joan. Chrylосто-
mo seu Authore Operis imperfecti in Mat-
thai cap. II. his verbis : *Qualis precessit offenso,*
ralis debet esse reconciliatio : si cogitatu offendisti,
cogitatu reconciliare : Si verbis offendisti, verbis
reconciliare : Si operibus offendisti, operibus re-
conciliare ; omne enim peccatum, quo modo com-
mittitur, eodem modo de ipso pœnitentia agitur.
Hæc ille sanctè. Ex quibus deduco breves reso-
lutiones particulares.

I. Inimicitia interna tantum, quâ quis solum
interno odio, rancore, malevolentia alteri offen-
sus fuit, solum requirit reconciliationem inter-
nam, ut quis ex corde omnem rancorem deponat,
elicitu contrario actu amoris, & benevolentia in
proximum. Ratio patet : Quia reconciliatio nil
aliud est, quàm amoris, & amicitia reparatio : si
ergo solo corde amorem, & amicitiam in proxi-
mum dissipasti, non facta ulla læsione externa, non
nisi solo corde reparare teneris. Atque idem dicen-
dum de eo, qui alteri inimicus factus est solum,
quia ab eo læsus fuit, ut per se patet. Et pulchre
docet D. Augustinus lib. I. de ferm. Domini in
monte. *Si ille nos læserit, non opus est pergere ad*
reconciliationem : non enim veniam postulabis ab
eo, qui tibi fecit injuriam : sed tantum dimittas,
sicut tibi à Domino dimitti cupis, quòd ipse com-
miseris. Hæc Sanctus Augustinus. Actus ta-
men heroicus Charitatis, & summè meritorius
foret;

foret, magnorum Sanctorum exemplo, eo etiam ab offendente reconciliationem procurare vel veniam petere. Lege vitam mirabilem *Joannis Eleemosinarii.*

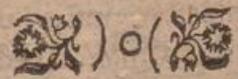
38 II. Qui ex inimicitia alterum læsit externo signo, verbo, vel facto, offensam, injuriam, & damnum intulit, idque alterum sentire novit, tenetur ex Charitate ad reconciliationem extorqueri, ut nimirum, quantum commodè potest, per se vel per alium signo, verbo, vel facto ab ipso veniam, & remissionem offensæ postulet. *Omnia* Et notant DD. communiter in illa verba *Charitatis Si offers munus tuum &c.* Ratio jam dicta est. *D. Chrysostomo:* Quia qua ratione Charitas constructa est, eadem reparari debet. Deinde actus obligatio justitiæ, etiam ad satisfactionem injuriæ, & restitutionem damni, nisi alter gratiam mittat. Sed dixi: *Quantum commodè potest.* Nemo enim tenetur ad reconciliationem hanc extorqueri cum inimico offenso cum gravi, vel gravissimo incommodo suo, quam fuerit læsio illata primo, uti esset gravis infamia, si læsio hostilis esset occulta. Item si læsus sit absens, nec fieri conveniri possit. Item si præsumas prudenter quod oblata à te reconciliatione, & satisfactione pro parte tua, alter non sit correspondens; non enim titulo compensationis retinere quasi in depositum, satisfactionem poteris, quousque videris alterum paratum satisfacere, & debitum exhibere, ait *Castropal. tom. 1. t. 6. dist. 1. p. 8. n. 12. apud Tambur. cit. n. 24.*

III. Veniam humiliter petere ab inimico offenso, vel læso, tunc solum necessarium est, quando & gravis fuit læsio, & aliud remedium adhiberi ad reconciliationem, vel non potest, vel omnibus prudenter consideratis, non convenit; Utpote si læsus ita rationabiliter petat: si Judex, vel Superior ita decernat: si alicubi sic moris sit, ut in sacris Religionibus. Item si læsus sit Superior, Pater, Prælati, maritus, Dominus, tunc enim filius, subditus, uxor, servus, in gravioribus offensis vel injuriis ordinariè veniam petere debebunt: quia aliud reconciliationis medium vel non habent, vel non acceptatur.

Non ergo necessaria est ejusmodi petitio veniæ
1. Quoties aliam æquivalentem satisfactionem æque gratam offendens exhibet: utpote per specialia amicitia signa, & officia per præventionem in honore, per pecuniam mutuam, aliave beneficia per amicorum interventionem &c. 2. Quoties injuriæ inter inimicos factæ invicem se compensant; neuter quidem tenetur veniam petere, quod pœnam sapit: uterque tamen tenetur aliis charitatis, & amicitia signis reconciliationem procurare. 3. Quando læsus petitionem veniæ, vel reconciliationis non curaturus, aut inde magis irritandus creditur, ut in simili superius dictum, quo spectat expectatio commodi temporis, quo interim ira deservat, & reconciliatio sperari, ac suaviori modo impetrari possit, ut in simili dicam Regula sequenti, 4. Quando lædens est Superior eximius, ut non conveniat à subdito veniam petere

tere propter diminutionem authoritatis: tenent
tamen, & facillimè potest aliis beneficii signis, &
argumentis subditi læsi animum reconciliare, &
scandalum impedire, *secundùm Omnes.* Esque
media in promptu sunt.

40° IV. Quid si duo mutuo se offenderunt, & ini-
mici facti sunt: quisnam prius tenebitur recon-
ciliationem petere, & procurare, alterum allo-
qui, salutare &c. aut si opus sit, veniam petere
&c. ille utique, qui vel prius, vel gravius offen-
dit; & vix contingit hic ambos esse pares; &
enim injuriæ sunt æquales; & tunc tenebitur, qui
prior offendit, vel prior causa rixæ exitit: aut in-
juriæ sunt inæquales; & tunc tenebitur, qui gra-
vius offendit, etiamsi posterius. Quod si ta-
men contingeret injurias censi moraliter ita pe-
res, & simultaneas, ut non videatur major ratio
quòd potius unus incipiat, quàm alter, tunc utri-
que æquè incumbet, data occasione inchoare re-
conciliationem, salutationem, alloquium &c. in-
si contingat uni potius, quàm alteri competeret
inchoare sermonem secundùm mores patriæ, vel
aliam circumstantiam. Sic inter æquales et in-
cumbit prius salutare, & alloqui, qui coram alio
stante, vel sedente transit, vel de novo accedit,
vel qui aliquid vult petere, quàm illi, qui stat, &
det, vel rogandus est. Sed hæc relinquun-
tur judicio prudentis.

REGULA II.

Pro reconciliatione cum inimico, qui te offendit.

OMnis inimicus alteri, à quo quantumlibet
offensus, vel læsus fuit, tenetur sub mor-
tali ad veram, & sinceram reconciliationem inter-
nam, simul & externam, illi veniam petenti, op-
portune tamen, ac salvâ justitiâ, & jure suo. Hanc
iterum docet Christus Matth. 6. *Si enim non di-
miseritis hominibus peccata eorum, nec Pater
vester caelestis dimittet peccata vestra:* & alibi post
narratam parabolam de servo nequam, & crudeli,
qui post dimissâ sibi à Rege decem millia talento-
rum, suo confervo noluit dimittere centum de-
narios, & ideò ad carceres damnatò, donec red-
dat novissimum quadrantem; concludit Christus:
*scilicet Pater vester caelestis faciet vobis, si non di-
miseritis unusquisque proximo suo de cordibus
vestris.* Jam Regulam breviter explico.

1. Tenetur ad veram, & sinceram reconcilia-
tionem internam; prout significat Christus ver-
bis modò citatis. Hæc duo requirit. *Unum ve-
lut negativum; ut scilicet ex animo remittat of-
fensam, deponendo omne odium, rancorem, pra-
vum affectum, malevolentiam, vindictæ injustæ
appetitum, ut nimirum nolit vindicare per se ip-
sum, aut aliundè vindicare injustè: & uno verbo: ut
non velit ei ullum malum spirituale, vel corpo-
rale justum, vel injustum inferendum: Quod qui-
dem omni inimico, etiam in inimicitia perseve-
ranti debitum est, ut jam superiùs dictum.* *Alie-*

rum positivum, ut scilicet exercent actum positivum charitatis, amoris, & benevolentiae erga ipsum, quo velit ipsi omnia vera, & salutaria bona, & uno verbo, eadem quæ sibi ipsi, juxta regulam magni mandati, *sicut te ipsum*. Ratio utriusque patet. Quia vera, & sincera reconciliatio, seu amicitiae destructæ reparatio, necessario requirit abolitionem odii, & positionem novi amoris. Excluduntur ergo reconciliações non veræ, & sinceræ, sed falsæ, & fucatæ: dum vel foris tantum reconciliatio simulatur, intus verò odium, malevolentia, vindicta retinetur: vel simulant se libenter velle remittere, & reconciliare, interim vanè fingunt, & prætendunt causas, quibus odium, & malitiam justè probant: manent hi in statu peccati mortalis inimicitiae: nam qui tam stricte præcipit reconciliaçãoem cum inimico, *DEUS*, non irridetur.

43 II. *Internam simul & externam.* Necessarium mirum est, ut offensus inimico veniam petenti hanc suam internam reconciliaçãoem, ac remissionem odii, & offensæ exterius ostendat, non tantum exhibendo signa charitatis communia (quæ prope inimico etiam in inimicitia perseveranti debentur), sed etiam signum aliquod speciale verbo, vel factu, quo illi intelligat peripicue, te inimicitiam deposuisse, & amicitiam redintegratam esse, juxta dicta §. 2. & 3. Quare veniam petenti nolle dare, & negare signa aliqua, quibus te inimicitiam deposuisse significes, inter æquales saltè, nimis aperta odii petenti, & obfirmati demonstratio esset, & sine dubio peccat

peccatum mortale. Solus Superior offensus potest subito reo veniam, seu reconciliationem externam negare, vel differre potius, ut is delicto magis agnito emendetur, vel justè puniatur. Neque enim id tunc est signum odii, sed potius amoris, utpote ad emendationem conducens. Verùm hìc multà prudentià, & discretione opus est, ne plus æquò subditus exacerbetur, & ipse Superior de affectu odii facilè convincatur, quod prætexebat se bono sine facere, utpote si ad longum tempus, præsertim sapiùs humiliter petenti subito veniam dare negaret. Ut ex communi rectè notant Laym. *lib. 2. tract. 3. c. 4. n. 4.* Filliucius, Sylvius, Bonacina alii cum Baslæo *verb. Caritas n. 14.*

III. Veniam petenti, oportune tamen: Nam in-44 primis offensus utique per se non tenetur ad reconciliationem externam, nisi inimicus offensus petat. Deinde non est coarctandus offensus, ut statim post injuriam illatam, atrocem præsertim, petenti veniam dare teneatur; est enim supra humanam fragilitatem, & res violenta recenti vulnere, necdum sedatâ animi perturbatione offensum cogere ad positivam reconciliationem faciendam: sufficiens ergo, & opportunum tempus prudentis judicio exspectetur: intereà sufficet ipsi offenso se negativè habere, deliberatum odium, ac malevolentiam seu vindictam injustam excludendo, qua ratione tunc dilatio reconciliationis non erit signum odii, sed potius indicium infirmitatis humanæ. Ut ex communi notat Tamb. *tit. §. 3. n. 22.*

45 **IV.** *Ac salvâ justitiâ, & jure suo.* Quia nullus tenetur diligere inimicum ultra terminos justitiæ & charitatis erga seipsum: adeoque nullus tenetur remittere inimico jus suum ad sibi satisfaciendum, vel compensandum pro injuria, vel damno illato, juxta latè dicta §. 2. Quodsi ergo inimicus à te offensus veniam quidem petat, atque debitam satisfactionem non offerat, cum tamen possit, & deberet eam exhibere, teneberis quidem ostendere, te odium in animo nequaquam fore, & offensam remittere, interim tamen satisfactionem debitam exigere intra, vel extra judicium, si fieri potes, & eousque reconciliationem differre, quia rem tibi debitam postulas: &, si alter exinde offensus odium, ac inimicitiam innovet, non tibi, sed sibi ipsi imputet, qui satisfactionem, quam postulat, & deberet dare, (v. g. revocationem calumniam, restitutionem famæ, vel honoris) merito negat. At verò si satisfactionem debitam vel non possit dare, quia impossibilis est, v. g. pro homicidio, seu occisione filii, propinqui, vel amici tui; vel non debeat dare, quia excessiva, tenetur offensus petenti statim veniam dare, & seipsum in amicitia respondere: alioquin merito judicatur in odio gratis velle perseverare, cum debet suo adversarius ejus non desit.

REGULA III.

Pro reconciliationis tempore.

46 **J**Am habes unum tempus reconciliationis debitæ cum inimico, quando nimirum is optat tunc veniam petit; quando ergo ulterius? Quo

ticscunq̄ tenetur homo se reconciliare cum
 Deo, aut vult facere opus meritorium apud
 Deum, toties tenetur ad reconciliatiōem, sal-
 tem internam cum proximo. *Omnes.* Ratio
 manifesta est: Quia nullus potest reconciliari cum
 Deo, vel mereri apud Deum, hoc est, aliquo ope-
 re gratiam Dei consequi, vel augere, voluntariē
 persistens in peccato mortali: atqui gerens ini-
 micitiā cum proximo voluntariē persistit in pec-
 cato mortali, nisi reconcilietur saltem interiūs o-
 dium deponendo, & offensam remittendo, juxta
 dicta suis locis: ergo &c. Est ergo inimicitia
 voluntariē continuata absque reconciliatiōe sal-
 tem interna, & cum opus est, etiam externa, unum
 continuum peccatum mortale, secundū omnes.
 Clarum ex Scriptura. Nam Apostolus ad *Galat.*
 s. inter opera carnis, & peccata mortalia gravis-
 sima numerat inimicitias, dicens: *Manifesta*
sunt opera carnis, quæ sunt fornicatio, immundi-
cia, impudicitia, luxuria, idolorum seruitus,
veneficia, inimicitia, contentiones &c. quæ
predico vobis, sicut prædixi, quoniam qui talia
agunt, Regnum DEI non consequentur. Hæc
 Apostolus. Exclusio autem à Regno Dei certis-
 sima est nota peccati mortalis. Et ratio clara est:
 Quia inimicitia nil aliud est; quàm odium conti-
 nuatum, continua aversio, indignatio, malevolen-
 tia adversus proximum, non quidem continuē a-
 ctualiter, & formaliter, quasi quis inimicus alteri
 continuo actuali odio alterum aversetur, eique ma-
 le velit, quod fieri nequit; sed continuò habituali-
 ter.

ter, & dispositivè, sic ut inimicus alteri ita habitum
liter dispositus, & ab illo aversus sit, ut quodvis
currit ejus memoria, aspectus, mentio, semper
excretur, eique malè velit; adeò ut gravis sit
ad videndum & gravior ad colloquendum, ab
amaritudine vix de eo cogitare, vel loquentem
eo audire possit &c. Atqui omne odium volun-
tariè retentum contra proximum est peccatum
mortale: ergo inimicitia voluntariè continua
non erit, nisi unum peccatum continuum mor-
tale; nimirum nisi formaliter, vel materialiter
terrumpatur, prout in simili explicatum habet
peccato injustæ detentionis rei alienæ. Dicitur
ergo hoc supposito;

I. Quoties quis tenetur ad contritionem, vel
attritionem, utpote in susceptione, vel adminis-
tratione Sacramentorum, in articulo mortis
sub mortali etiam tenetur interiùs saltem recon-
ciliari proximo, odium deponendo, eique bene-
lendo, juxta dicta regulæ. Et docet perspicue
ipse Christus *Matth. 6. Si enim dimiseritis su-
per se autem non dimiseritis &c.*

II. Quotiescunque quis vult exercere opus
meritorium, v. g. orare, jejunare, elemosinam
dare, Sacrum audire, vel Sacrificium pro se
liter offerri &c. ut opus ei meritorium sit, tenetur
prius reconciliari proximo. Est rursum aperta
doctrina Christi *Matth. 5. Si offers munus tuum
ad Altare (de omni opere bono Deo grato, &
meritorio eadem est ratio) & ibi recordatus fueris,
quia frater tuus habet aliquid adversus te*

relinque ibi munus tuum ante Altare, vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum. Sic Christus. Et optimè exponit D. Augustinus Serm. de verbis Domini in monte Matth. 5. Si absens est frater tuus, vade non pedibus corporis, sed animo humili te posterne in conspectu ejus, cui oblaturus es: si presens revocandus ad amorem, ab eo veniam petendo, si eum lassisti; vel si te lassit, dimittendo cordis rancorem. Hæc S. Pater, pauculis verbis omnem modum reconciliacionis concludens.

REGULA IV.

Pro Confessariis inimicorum.

Confessarius pœnitentem in inimicitia perseverantem, nolentem scilicet reconciliari proximo, ex animo odium, rancorem, vindictam injultam deponere: item nolentem signa charitatis communia exhibere proximo inimico juxta dicta Sect. preced. §. 3. absolvere non potest sub peccato sacrilegii tam ipsius Confessarii absolventis, quam pœnitentis absoluti. Est nimis certum: & Ratio clara est: Quia talis pœnitens actuali peccato odii, & inimicitiae pessimè dispositus obicitur formæ Gratiæ Sacramentali, ideoque falsificatur forma, & Sacramentum irritatur gravissimò sacrilegiò. At, quid judicandum de pœnitente, qui Confessario dicit, se omninò velle ignoscere, sed non posse oblivisci, non quidem odisse, non tamen posse aspicere, alloqui, salutare &c. Advertendum tales sæpè ita constitutos esse, non ex verò odio voluntario interno in proximum, sed

sed solum ex forti impressione phantastica, ma-
me melancholicos, & colericos, qui injuria
ptâ, in memoria impressa statim ad recorda-
nem, ad conspectum, vel præsentiam inimici
ventur ad motus amaritudinis, rancoris, accen-
nis contra ipsum, sic ut ejusmodi motus vel
veniant, vel perturbent rationem, & sæpe in ver-
gestus, & signa atrocia erumpant, licet reveren-
luntate non consentiant, quin etiam facti sibi
sentes, & advertentes motus suos, resistent
trario actu amoris, & benevolentia ei bene-
lint &c. Cùm his Confessario habenda patien-
tia, & cautè eis credendum, cùm dicunt, se ex
nimo ignoscere inimico, non tamen posse obli-
sci. Si tamen capaces sint, interrogandi sunt, quomodo
liter non possint oblivisci? an solum quoad me-
moriâ, & horrorem injuriæ acceptæ, vel malivolentiam?
Si primum, credat Confessarius, & absolvat; si secundum, nequaquam.

Unde poenitentem talem rectè monet, & dicitur
tur Joan. Sancijs *Select. disp. 2. n. 1. in fine*, quod
quòd experiaris te trepidare coram eo, qui te ostendit,
imò & expallefcere, & cupere eum non videre, vel
re, vel ut longè discedat; non statim putes te peccare,
care, si ad malè illi desiderandum non procedas.
illi enim motus sunt naturales, necessariò sequentes
tes ex præsentia objecti apprehensi, ut sibi male
sti; non verò actus voluntarii de malo alterius.

Sic Sancijs apud Tamb. lib. 5. c. 1.

n. 1.

SECTO